

dr inż. MAŁGORZATA SUCHECKA
Centralny Instytut Ochrony Pracy
– Państwowy Instytut Badawczy

Serwis internetowy z dziedziny bhp dla polskich mikroprzedsiębiorstw

Publikacja opracowana na podstawie projektu pt. „Środowisko pracy a rozszerzenie Unii Europejskiej – Projekt wdrożenia praktycznej internetowej strony z praktycznymi informacjami na temat środowiska pracy dla mikroprzedsiębiorstw w Polsce” realizowanego przez Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy we współpracy ze Szwedzkim Krajowym Zarządkiem Rynku Pracy AMS

Użytkownicy sieci Internet od 12 czerwca 2003 r. mogą korzystać z nowej witryny, dedykowanej w szczególności polskim mikroprzedsiębiorstwom, zawierającej zestaw najważniejszych informacji z dziedziny bezpieczeństwa i higieny pracy dla kilku sektorów gospodarki.^{*)}

Dla wygody użytkowników nowa witryna (rys. 1.) funkcjonuje pod dwoma dedykowanymi adresami internetowymi:

<http://www.bhpmikrofirma.pl>
<http://www.mikrofirmabhp.pl>

Głównymi adresatami witryny są pracodawcy i pracownicy polskich mikroprzedsiębiorstw, zatrudniających do dziesięciu pracowników. Z uwagi na uniwersalność publikowanych tam informacji, witryna może być pomocna także dla większych firm. Opracowano ją, aby ułatwić pracodawcom w najmniejszych i najliczniejszych w Polsce przedsiębiorstwach szybki i wygodny dostęp do podstawowych, niezbędnych – a co ważne – aktualnych informacji z dziedziny bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w środowisku pracy.

Aby serwis mógł jak najlepiej spełniać praktyczne funkcje informacyjne, był opracowywany w ścisłej współpra-

cy z najważniejszymi instytucjami wspierającymi działalność polskich mikroprzedsiębiorstw w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, a także bezpośrednio z przedstawicielami zrzeszeń i właścicielami polskich mikrofirm. W jego opracowaniu brali czynny udział m.in. przedstawiciele: Państwowej Inspekcji Pracy, Głównego Urzędu Statystycznego, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Związku Rzemiosła Polskiego, Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych, Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, a także przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą w sektorach: budownictwa, przetwórstwa drewna, mechaniki pojazdowej oraz przetwórstwa spożywczego – piekarstwa i cukiernictwa. Na podstawie szczegółowych i wnikliwych konsultacji ze środowiskiem adresatów, materiały informacyjne opracował interdyscyplinarny zespół pracowników CIOP-PIB – specjalistów w dziedzinie prawnych aspektów bhp, techniki bezpieczeństwa, ochrony przeciwpożarowej, konsultantów w dziedzinie ochrony zdrowia w środowisku pracy oraz systemowego zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy w przedsiębiorstwie.

Podstawowe założenia

Udostępniony serwis powinien zrekomensować brak na rynku materiałów samokształceniowych z zakresu bhp, profilowanych według poszczególnych rodzajów działalności gospodarczej i dlatego został opracowany w formie zestawów materiałów informacyjno-popularyzacyjnych. Dla wygody użytkowników, materiały informacyjne, syntetyczne i starannie wyselekcjonowane, przedstawiono oddzielnie w odniesieniu do różnych sektorów gospodarki.

Zamieszczone informacje pozwalają pracodawcom zapoznać się z kompletem obowiązujących przepisów prawnych

w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (zamieszczono ich pełne teksty) oraz samodzielnie ocenić stan bezpieczeństwa pracy w zakładzie. Materiały zawierają omówienie podstawowych obowiązków pracodawcy z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, a także następstwa niestosowania się do obowiązującego w tej dziedzinie prawa. Dołączane sukcesywnie listy kontrolne bhp udostępniają wykazy potencjalnych zagrożeń, jakie mogą występować w przedsiębiorstwie określonego sektora oraz wskazują konkretne propozycje metod ich eliminacji lub ograniczania.

Na podstawie opinii zgłoszonych wcześniej przez przedstawicieli instytucji współpracujących, dokonano wyboru kilku sektorów gospodarki, w odniesieniu do których opracowano zestawy informacyjne w pierwszej kolejności i obecnie już je udostępniono. Jako kryterium wyboru przyjęto wskaźnik częstości występowania wypadków przy pracy, łącznie z występowaniem zagrożeń zawodowych, a także liczebność podmiotów gospodarczych funkcjonujących w danym sektorze.

Biorąc pod uwagę te kryteria, dotychczas opracowano podstrony odnoszące się do trzech sektorów:

- budownictwa
- przetwórstwa drewna
- mechaniki pojazdowej.

W dedykowanych serwisach informacyjnych, w skróty i praktyczny sposób ułatwiający odszukanie najistotniejszych informacji, przedstawiono:

- zestawienia oraz pełne teksty obowiązujących aktów prawnych
- zestawienia obowiązków pracodawców związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa i higieny pracy w firmie, zgodnie z obowiązującym prawem
- KALENDARZ roczny obowiązkowych działań pracodawcy w dziedzinie bhp
- informacje niezbędne do wywiązywania się z wymienionych obowiązków

^{*)} Opisany serwis internetowy dla mikroprzedsiębiorstw opracował zespół pracowników CIOP-PIB: M. Drygała, A. Dąbrowski, M. Dąbrowski, A. Biernacki, A. Sychowicz, A. Szczygielska, J. Gierasimiuk oraz twórca całego projektu – B. Kędzia

– wybór praktycznych informacji oraz pomocniczych list kontrolnych, ułatwiających ocenę ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy oraz minimalizowanie lub eliminację zagrożeń zawodowych

– charakterystykę prac związanych z każdym spośród tych sektorów działalności gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem rodzajów występujących tam zagrożeń zawodowych, a także praktyczne porady z dziedziny bhp.

W serwisach zamieszczono również informacje pomocnicze, ułatwiające kontakt z instytucjami wspierającymi działalność mikroprzedsiębiorstw, zapewniono dostęp do opublikowanych w Internecie materiałów uzupełniających z dziedziny bhp oraz do szerokiej informacji o wydawnictwach i usługach, np. szkoleniowych, doradczych, pomiarowych.

Struktura serwisu

Zgodnie z przyjętymi założeniami opracowano strukturę serwisu, umożliwiającą prezentowanie w przejrzysty sposób udostępnianych informacji. Na rys. 2. przedstawiono przykładowy schemat podwitrzyny dedykowanej mikroprzedsiębiorstwu sektora budownictwa.

Informacje z dziedziny bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w środowisku pracy podzielono na osiem działów, które można ogólnie przypisać do dwóch grup informacyjnych.

I GRUPA – działy o tematyce uniwersalnej – znalazły się tam informacje przydatne dla wszystkich pracodawców, bez względu na sektor gospodarki, wymagające jedynie nieznacznego wyprofilowania.

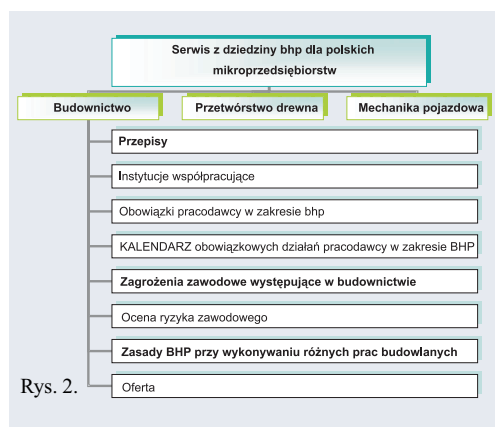
Są to następujące działy:

Obowiązki pracodawcy w zakresie bhp – dział, w którym szczegółowo omówiono najważniejsze powinności pracodawców w zakresie zapewnienia pracow-



Rys. 1.

nikom właściwych pomieszczeń lub innego typu miejsca pracy, maszyn i innego wyposażenia stanowisk pracy zapewniającego bezpieczeństwo, obowiązkowych świadczeń związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy, obejmujących odpowiednie szkolenia i badania lekarskie, zapewnienie stosownej informacji o zagrożeniach zawodowych, dostarczenie odpowiednich środków ochrony indywidualnej oraz odzieży roboczej (w miarę potrzeby), przysługujących napełnień i posiłków profilaktycznych oraz odpowiedniej ochrony przeciwpożarowej. W dziale tym omówiono również postępowanie powypadkowe oraz związane ze stwierdzeniem choroby zawodowej, a także prawne konsekwencje niestoso-



Rys. 2.

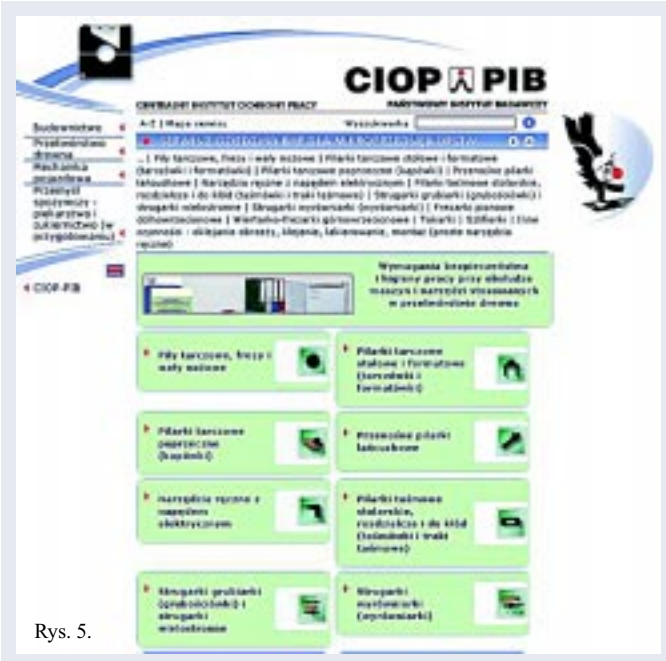
wania się do odpowiednich przepisów prawa obowiązujących w dziedzinie bhp.



Rys. 3.



Rys. 4.



Rys. 5.



Rys. 6.

KALENDARZ obowiązkowych działań pracodawcy w zakresie bhp – dział zawierający harmonogram czynności związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy, które w określonych terminach musi podjąć w ciągu roku każdy pracodawca zgodnie z obowiązującym prawem, wraz z informacjami o wymaganych dokumentach (np. sprawozdanie Z-10, protokół wypadkowy i karta wypadku) oraz instytucjach, do których muszą być one dostarczane, a także o okresie ich przechowywania (rys. 3.).

Ocena ryzyka zawodowego – dział zawierający podstawowe informacje nt. definicji ryzyka zawodowego oraz ogólnych metod jego szacowania i oceny, zgodnych z odpowiednimi normami, a także opis prostej metody szacowania ryzyka zawodowego „w pięciu krokach” na określonym stanowisku pracy.

Instytucje – dział gromadzący odnośniki do serwisów internetowych instytucji wspierających mikroprzedsiębiorstwa w różnych aspektach ich funkcjonowania, w tym publikujących informacje przydatne także w innych niż bhp, obszarach ich działalności.

Oferta – dział zawierający informacje związane z szeroko pojętą ofertą usług w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, np. szkoleniowych, pomiarowych, doradczych, a także informacje o podażu środków ochrony indywidualnej, wydawnictw, programów komputerowych związanych z bhp oraz narzędzi dostępnych bezpośrednio w sieci Internet, potrzebnych np. do oceny ryzyka zawodowego, doboru środków ochrony indywidualnej czy identyfikowania niebezpiecznych substancji chemicznych.

II GRUPA – działy wymagające dostosowania prezentowanych materiałów do potrzeb informacyjnych konkretnego sektora gospodarki, uwzględniających specyfikę rozwiązań prawnych, występujących tam zagrożeń zawodowych związanych z rodzajami wykonywanych prac, a także szczegółową charakterystyką występującego tam środowiska pracy.

Są to następujące działy:

Przepisy – dział zawierający wykazy aktów prawnych obowiązujących zarówno powszechnie, jak i w określonych sektorach gospodarki, z podziałem na przepisy ogólne, uregulowania szczegółowe i stosowne normy techniczne.

Zagrożenia zawodowe – jest to dział opisujący poszczególne typy zagrożeń zawodowych, charakterystycznych dla danego sektora gospodarki, np. w budownictwie, przetwórstwie drewna, mechanice pojazdowej oraz zawierający wskazówki pozwalające je zmniejszać lub eliminować.

Zasady bhp przy wykonywaniu różnych prac, np. budowlanych, charakterystycznych dla określonego sektora gospodarki; dział zawiera również opisy różnego rodzaju prac i związanych z nimi zagrożeń zawodowych oraz metod zmniejszania lub eliminowania ryzyka zawodowego.

Zawartość serwisu

Jak już wspomniano, w serwisie zamieszczono szczegółowe opracowania dla sektorów: budownictwo, przetwórstwo drewna oraz mechanika pojazdowa.

Dla każdego sektora, oprócz dedykowanych zestawów obowiązujących przepisów prawnych, zawarto w serwisie krótką informację ogólną nt. najczęściej występujących tam zagrożeń zawodowych oraz zestawu praktycznych rad, dotyczących doraźnych sposobów zmniejszania ryzyka zawodowego, przedstawianych na ogół w postaci list kontrolnych, według schematu: czynność lub zjawisko potencjalnie niebezpieczne – doraźna metoda zmniejszenia ryzyka.

Umieszczono tam ponadto zestawy informacji ściśle związanych z rodzajami prac typowych i najczęściej spotykanych w danym sektorze, opisano występujące tam zagrożenia zawodowe oraz szczegółowe reguły postępowania, zgodne z zasadami bhp.

Budownictwo

W serwisie dedykowanym budownictwu omówiono zagrożenia zawodowe i uciążliwości oraz rodzaje prac charakterystycznych dla tego sektora i związane z nimi potencjalne zagrożenia wraz ze wskazaniami dotyczącymi ich zmniejszenia lub eliminowania (rys. 4.).

Zagrożenia zawodowe i uciążliwości

- Czynniki zagrożeń zawodowych – informacje ogólne
- Zagrożenia mechaniczne
- Hałas i drgania mechaniczne
- Prąd elektryczny
- Pożar
- Wybuch
- Uciążliwości

Dodatkowo zamieszczono informacje nt. pożądanych działań profilaktycznych

Zasady bhp

- Roboty ziemne – wykopy
- Roboty dachowe i dekarские
- Roboty murarskie i tynkarskie
- Roboty ciesielskie
- Roboty betonowe i żelbetonowe
- Roboty zbrojarskie
- Roboty wykończeniowe
- Roboty spawalnicze
- Roboty rozbiórkowe
- Roboty impregnacyjne i antykorozyjne
- Roboty stolarskie
- Roboty przy nawierzchniach (w przygotowaniu)
- Roboty malarskie
- Prace na wysokości

Przetwórstwo drewna

W serwisie dedykowanym mikroprzedsiębiorstwom w sektorze przetwórstwa drewna, szczególną uwagę zwrócono na zagrożenia wynikające z bardzo rozpowszechnionego użytkowania tam potencjalnie niebezpiecznych maszyn i urządzeń oraz narzędzi ręcznych. Dla tego też charakterystykę zagrożeń zawodowych występujących w tym sektorze przedstawiono w podziale na czynności

związane z obsługą najczęściej użytkowanych rodzajów maszyn i narzędzi. Serwis wzbogacono licznymi i bogato ilustrowanymi opracowaniami instruktażowymi, ułatwiającymi przyswojenie metod pracy z takim sprzętem, które zapewniają bezpieczeństwo (rys. 5.).

W sektorze przetwórstwa drewna wyodrębniono więc następujące rodzaje zagrożeń zawodowych i zasady bhp przy obsłudze urządzeń typowych w tym sektorze:

Zagrożenia zawodowe

- Zagrożenia – informacje ogólne
- Zagrożenia mechaniczne związane z:
 - maszynami
 - narzędziami ręcznymi
 - środkami transportu i transportowanymi materiałami
- Hałas
- Wibracje
- Mikroklimat
- Oświetlenie
- Zagrożenia czynnikami chemicznymi
- Uciążliwości i inne.

Zasady bhp przy obsłudze takich maszyn, jak:

- pilarki tarczowe stołowe i formatowe (tarczówki i formatówki)
- pilarki tarczowe poprzeczne (kapówki)
- przenośne pilarki łańcuchowe
- narzędzia ręczne z napędem elektrycznym
- pilarki taśmowe stolarskie, rozdzielcze i do kłód (taśmówki i traki taśmowe)
- strugarki grubiarki (grubościówki) i strugarki wielostronne
- strugarki wyrówniarki (wyrówniarki)
- frezarki pionowe dolnowrzecionowe
- wiertarko-frezarki górnoprzecionowe
- tokarki
- szlifiarki.

Dodatkowo określono zasady dotyczące uwzględniania elementów bezpieczeństwa przy doborze narzędzi do tych maszyn, np. pił tarczowych, frezów i wałów nożowych.

W ramach tego działu opisano też inne czynności, np. oklejanie obrzeży, kleje-

nie, lakierowanie, montaż (z wykorzystaniem prostych narzędzi ręcznych).

Mechanika pojazdowa

W części serwisu poświęconej mechanice pojazdowej, podobnie jak w dziale dedykowanym sektorowi budownictwa, opisano zapewniające bezpieczeństwo metody wykonywania różnego rodzaju prac, a w tym z użyciem różnego rodzaju narzędzi.

W dziale *Zasady bhp przy wykonywaniu różnego rodzaju prac* zawarto informacje o najważniejszych zasadach zapewnienia bezpieczeństwa pracowników przy wykonywaniu różnego rodzaju prac związanych z obsługą i naprawą pojazdów mechanicznych oraz posługiwaniem się określonym sprzętem (rys. 6.). Są to:

- prace spawalnicze
- wulkanizacja i bieżnikowanie
- prace blacharskie
- prace lakiernicze
- diagnostyka samochodowa
- elektrotechnika samochodowa
- magazynowanie materiałów
- naprawy bieżące i gwarancyjne pojazdów
- mycie pojazdów
- sprzęt spawalniczy
- sprzęt do serwisu kół
- sprzęt hydrauliczny
- narzędzia ręczne
- sprzęt pomiarowy
- narzędzia ręczne o napędzie elektrycznym i pneumatycznym
- sprzęt do prac na wysokości
- sprzęt do transportu wewnętrznego

Rozwój serwisu

Planowany rozwój serwisu dla mikroprzedsiębiorstw obejmuje doskonalenie i aktualizację obecnie prezentowanych tam treści oraz stopniowe rozszerzanie jego zawartości o zbiory informacji przeznaczone dla kolejnych sektorów gospodarki. Systematycznie mogą być także wzbogacane informacje dotyczące oferty różnego rodzaju produktów i usług związanych z bhp, a także dodatkowych, nieodpłatnych źródeł informacji związanych z tą problematyką. Bardzo ważna dla użytkowników jest również bieżąca aktualizacja udostępnionych w serwisie zbiorów aktów prawnych, stanowiących podęczną pomoc dla pracodawcy.

*
* *

Serwis internetowy z dziedziny bezpieczeństwa i higieny pracy dla mikroprzedsiębiorstw opracowano w konwencji uniwersalnego podręcznika dla zapra-

cowanych i na ogół zajętych innymi problemami pracodawców w bardzo małych przedsiębiorstwach. Starano się w syntetyczny sposób przedstawić najważniejsze zagadnienia związane z kształtowaniem warunków pracy zapewniających bezpieczeństwo i ochronę zdrowia w konkretnych sytuacjach występujących na określonych stanowiskach pracy oraz dostarczyć wielu gotowych recept prowadzących do zmniejszenia zagrożeń zawodowych i eliminacji potencjalnych przyczyn wypadków. Załączone wykazy i teksty aktów prawnych, zawsze dostępne, powinny stanowić dobre źródło informacji o prawach i obowiązkach pracodawcy i pracownika w środowisku pracy.

Dla wygody użytkowników w serwisie zamieszczono także podstawowe in-

formacje z zakresu identyfikacji i oceny ryzyka zawodowego, pozwalające samodzielnie dokonać identyfikacji zagrożeń zawodowych na określonych stanowiskach, oszacować związane z nimi ryzyko zawodowe, a także, w miarę możliwości, podjąć określone środki zaradcze w celu zmniejszenia lub wyeliminowania zagrożenia. Załączony KALENDARZ obowiązków pracodawcy w zakresie bhp pozwala przewidzieć wszystkie konieczne działania, które należy podjąć w ciągu roku, a załączone wzory obowiązujących dokumentów ułatwiają prawidłowe wypełnianie poszczególnych czynności. Wszelkie uwagi i propozycje, dotyczące zarówno samego serwisu jak i innych zagadnień związanych z bhp, użytkownicy mogą zamieszczać on-line na udostępnionym forum dyskusyjnym. Bezpośrednio z poziomu serwisu istnieje również możliwość zadania pytania skierowanego do eksperta w dziedzinie bhp.